رویش روان شناسی، سال۱۴، شماره ۵، شماره پیاپی ۱۱۰، مرداد ۱۴۰۴
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),14(5), 2025

نقش میانجی خودکارآمدی در رابطه انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده با ابراز وجود دانشجویان

The mediating role of self-efficacy in the relationship between flexibility and emotional Climate of the family with students' assertiveness

امیر قربان پور لفمجانی (نویسنده مسئول)
دانشیار، گروه علوم تربیتی و مشاوره، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.
خدیجه جوربنیان
کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه علوم تربیتی و مشاوره، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

Amir Qorbanpoorlafmejani*
Associate Professor, Department of Educational Sciences and Counseling, University of Guilan, Rasht, Iran.
qorbanpoorlafmejani@guilan.ac.ir
Khadijeh Joorbonyan
MA in family counseling, Department of Educational Sciences and Counseling, University of Guilan, Rasht, Iran.

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی خودکارآمدی در رابطه‌ی بین انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده با ابراز وجود فرزندان بود. روش پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع تحلیل مسیر بود. جامعه آماری در این پژوهش را کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه گیلان تشکیل داد که در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ مشغول به تحصیل بودند. بنابراین با استفاده از روش نمونه-گیری خوشه‌ای تعداد ۲۲۰ نفر از دانشجویان انتخاب شدند و سپس پرسشنامه‌ها در اختیار آن‌ها قرار گرفت و تکمیل و جمع‌آوری گردید. ابزارهای اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه‌های ابراز وجود (AI، گمبریل و ریچی، ۱۹۷۵)، جو عاطفی خانواده (BEFCQ، هیل برن، ۱۹۶۴)، خودکارآمدی (GSE، شرر و همکاران، ۱۹۸۲) و انعطاف‌پذیری خانواده شاکری (۱۳۸۲) بود. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از آزمون‌های همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که مدل پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار بود. انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده بر خودکارآمدی اثر مثبت و معنادار (P<۰/۰۵ و P<۰/۰۵) داشتند. انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده بر ابراز وجود اثر مثبت و معنادار (P<۰/۰۵) داشتند. همچنین نتایج آزمون بوت استرپ نشان داد که انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده نیز به‌واسطهٔ خودکارآمدی بر ابراز وجود اثر غیرمستقیم و معناداری (P<۰/۰۰۱) داشتند. نتایج این پژوهش نشان داد خودکارآمدی در رابطه با انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده با ابراز وجود دانشجویان نقش واسطه ای داشت.

واژه‌های کلیدی: *انعطاف‌پذیری خانواده، جو عاطفی خانواده، ابراز وجود، خودکارآمدی.*

Abstract

The present study investigated the mediating role of self-efficacy in the relationship between resilience emotional Climate of the family with children's assertiveness. The descriptive-correlation research method was path analysis. The statistical population in this research comprised all male and female students of the University of Guilan in 2023- 2024. Therefore, using the cluster sampling method, 220 students were selected and then the questionnaires were given to them and completed and collected. The measurement tools in this research were *Assertiveness Questionnaire (AI,* Gambrill and *Richey, 1975),* Family Emotional Climate (BEFCQ, Hillburn, 1964), *Self-Efficacy* (GSE, Sherer, *1982) & family resilience* scale (*Shakeri, 1382). Pearson correlation tests and path analysis were used to analyze the data. The findings showed that the research model was a good fit.* flexibility and emotional Climate of the family had a positive and significant effect on self-efficacy (P<0.05 and P<0.05). Also, flexibility and emotional Climate of the family had a positive and significant effect on assertiveness (P<0.05). Also, the results of the bootstrap test showed that flexibility and family emotional climate also have an indirect and significant effect (P<0/001) on assertiveness through self-efficacy. The results of this study showed that self-efficacy had a mediating role in the relationship between flexibility and emotional climate of the family with students assertiveness.

Keywords: *Family Flexibility, Emotional Climate of the Family, Assertiveness, self-efficacy.*

نوع مقاله : پژوهشی | **دریافت : آذر ۱۴۰۳** | **پذیرش: اسفند ۱۴۰۳** | **ویرایش نهایی: مرداد ۱۴۰۴**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]

مقدمه

یکی از مهارت‌های موردنیاز بشر در زندگی روزمره توانایی ابراز وجود[۱] است و منظور از آن برخورداری از سطوح بالای استقلال، یکپارچگی و خودتنظیمی می‌باشد (اسمولینسکا[۲] و همکاران، ۲۰۲۴) و به‌طورکلی به چهار دسته اجتماعی، رفتاری، عاطفی و ذهنی تقسیم می‌شود (کوپر و یوشیناگا[۳]، ۲۰۲۵). ابراز وجود یکی از مهارت‌های ضروری برای قشر دانشجو نیز محسوب می‌شود، چراکه آن‌ها می‌توانند از این مهارت برای کنترل رفتارهای مخرب در محیط و روابط اجتماعی خود استفاده کنند تا در عین صمیمی بودن در حفظ و ایجاد روابط اجتماعی موفق باشند (بلگور[۴] و همکاران، ۲۰۲۳). برخورداری از حس سالم اعتمادبه‌نفس و ابراز وجود در دانشجویان علاوه بر ارتقای مهارت‌های اجتماعی، جهت انعطاف‌پذیری بیشتر و دستیابی کامل به قابلیت‌های خود در کلاس درس و خارج از آن ضروری است (روسناک و روشیوپچین[۵]، ۲۰۲۳). طبق بررسی‌های صورت گرفته به‌طورکلی سطوح گوناگون توانایی ابراز وجود به عوامل گوناگونی وابسته است. عواملی همچون: حمایت اجتماعی (تان و ماتوربونگز[۶]، ۲۰۲۴)، وضعیت اقتصادی (روسناک و روشیوپچین، ۲۰۲۳) و عملکرد خانواده (گوئل[۷] و همکاران، ۲۰۲۴).

ازآنجاکه خانواده و محیط آن نقش مهمی در شکل‌گیری الگوهای رفتاری فرزندان دارند، می‌توان انعطاف‌پذیری خانواده[۸] را به‌عنوان یکی از عوامل بین فردی مؤثر در ابراز وجود فرزندان در نظر گرفت (جورج[۹] و همکاران، ۲۰۲۳؛ مولیتی[۱۰]، ۲۰۲۲؛ باقری فاروجی و همکاران، ۱۴۰۰) رابطه بین انعطاف‌پذیری خانواده با ابراز وجود را مورد تائید قراردادند. میزان انعطاف‌پذیری خانواده عامل اصلی تعیین‌کننده نوع محیطی است که فرد در معرض آن قرار دارد و در آن رشد می‌کند (شنگ یائو[۱۱] و همکاران، ۲۰۲۴). این میزان انعطاف‌پذیری به چهار دسته مقتدرانه (مراقبت زیاد و کنترل زیاد)، مستبدانه (مراقبت کم و کنترل زیاد)، سهل گیرانه (مراقبت زیاد و کنترل کم) و غیر درگیر (مراقبت کم و کنترل کم) تقسیم می‌شوند (فن[۱۲] و همکاران، ۲۰۲۵). پژوهش‌ها نشان می‌دهند افرادی که در خانواده‌های انعطاف‌پذیر رشد می‌کنند می‌توانند به‌راحتی ابراز وجود کنند، حقوق خود را بدون ترس و اضطراب از دیگران مطالبه کنند و چیزهایی را که نمی‌خواهند آزادانه بیان کنند. همه این‌ها باعث می‌شوند درنهایت زندگی راحت‌تری را تجربه کرده و پاسخ مثبت بیشتری از سوی دیگران داشته باشند (عاطفی فر و همکاران، ۲۰۲۳)؛ چراکه والدینی که از فرزند پروری دموکراتیک و انعطاف‌پذیر پیروی می‌کنند، باوجود خواسته‌هایی که از فرزندان خود دارند، ارتباط باز و صمیمانه‌ای با فرزندان خود نیز دارند و باوجود مرزهای مشخص به دیدگاه و استقلال فرزند خود احترام می‌گذارند (مولیتی[۱۳]، ۲۰۲۲).

از دیگر عوامل بین فردی که در ابراز وجود فرزندان مؤثر خواهد بود جو عاطفی[۱۴] حاکم بر خانواده است (گوئل و همکاران، ۲۰۲۴؛ هاپساری و یولیارتو[۱۵]، ۲۰۲۳؛ رضوی نوا، ۱۴۰۲). منظور از جو عاطفی خانواده روابط و تعاملات عاطفی همچون احساسات و علایق، نحوه ارتباط و طرز برخورد اعضا با یکدیگر است (ابویی و همکاران، ۲۰۲۳). جو عاطفی مثبت و خوب در خانواده توأم با اعتماد و روحیه بالای اعضا است (ایفرت و جولمی[۱۶]، ۲۰۲۵). از طرف دیگر وجود جو عاطفی منفی در خانواده، به‌عنوان یک واحد هیجانی بنیادی با مرزهای مشخص و قوانین درونی، ممکن است به ناسازگاری فرزندان بینجامد (لیونگ و شک[۱۷]، ۲۰۲۰). می‌توان گفت مطالعات تجربی کمی به‌طور خاص به دنبال پرداختن به رابطه بین عدم ابراز وجود و ویژگی‌های محیط خانواده بوده‌اند. به نظر می‌رسد اولین تحقیق ازاین‌دست را برنباوم و جیمز[۱۸] (۱۹۹۴) انجام داده‌اند. بر اساس این مطالعه میان ناتوانی در ابراز وجود و کاهش بیان عاطفی مثبت خانواده همبستگی وجود دارد. قوانین ارتباط خانواده همچون نحوه صحبت کردن والدین، خواهران و برادران تأثیر قابل‌توجهی بر بیان عقاید، ایجاد روابط و

---

1. assertivenss
2. Smolinska
3. Cooper & Yoshinaga
4. Blegur
5. Rusnac & Roşciupchin
6. Tan & Maturbongs
7. Goel
8. Family Flexibility
9. GeorGe
10. Muliati
11. Shengyao
12. fan
13. Muliati
14. emotional Climate
15. Hapsari & Yuliarto
16. Eifert & Julmi
17. Leung & Shek
18. Berenbaum & James

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]

پاسخ به تعارضات و به‌طورکلی ابراز وجود دارد. درواقع به‌واسطه برقراری ارتباط مناسب، احساس شنیده شدن و موردتوجه و محبت واقع‌شدن توسط یکدیگر می‌توان وجود مهارت قاطعیت را پیش‌بینی کرد (تان و ماتوربونگز، ۲۰۲۴).

علی‌رغم تأکیدی که پیشینه نظری بر نقش انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده در ابراز وجود دارند، بااین‌حال پیشینه پژوهش یافته‌های مبهمی در این خصوص به دست می‌دهد. ازاین‌رو چنین به نظر می‌رسد که نقش انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده در ایجاد یا عدم ایجاد ابراز وجود به‌واسطه عوامل دیگر میانجی‌گری می‌شود. پیشینه نظری نشان می‌دهد که در میان عوامل گوناگون، نقش خودکارآمدی در بروز یا عدم بروز ابراز وجود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (خلیلی و همکاران، ۲۰۲۱؛ نیکل[1]، ۲۰۲۰ و پرتو[2]، ۲۰۱۱). خودکارآمدی باور فرد بر توانایی انجام کارهای دشوار است (فریک پولی[3]، ۲۰۲۵). افراد دارای این ویژگی تمام تلاش خود را انجام می‌دهند و با هیچ مانع بیرونی که از دستیابی به سطوح عملکرد مورد انتظارشان جلوگیری کند، مواجه نمی‌شوند (جاجاساسانا و بوکائو[4]، ۲۰۲۴). طبق تحقیقات انجام شده، ازآنجاکه هرچه خودکارآمدی فرد کمتر باشد احساس تهدید و نگرش منفی بیشتر خواهد شد و بالعکس، می‌توان گفت خودکارآمدی در بروز قاطعیت بسیار اثرگذار است (پرتو، ۲۰۱۱)؛ بنابراین افراد دارای خودکارآمدی بالاتر افکار و احساسات خود را با قاطعیت و بدون ترس ابراز می‌کنند و در مقابل افراد با خودکارآمدی پایین نمی‌توانند در مواقع لازم بر خواسته‌های خود پافشاری کرده و با قاطعیت احساسات خود را ابراز نمایند (لین[5] و همکاران، ۲۰۰۳). چراکه آن‌ها احتمالاً از اعتمادبه‌نفس پایین‌تری برای غلبه بر چالش‌های زندگی برخوردار هستند (اکتاویانی[6]، ۲۰۲۴).). علاوه بر تأثیر خودکارآمدی بر ابراز وجود، کشت ورز کندزی و فولادچنگ (۲۰۲۲) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که وجود جو عاطفی مناسب با پویا نگه‌داشتن فرد در خانواده به ارتقای سطح خودکارآمدی کمک شایانی می‌کند. در خصوص تأثیر انعطاف‌پذیری خانواده بر خودکارآمدی نیز نتایج پژوهش عصاران و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد والدینی که به‌صورت استبدادی با فرزندان خود رفتار می‌کنند و دائم آن‌ها را در معرض سرزنش و زورگویی و احساس گناه قرار می‌دهند باعث تقویت این احساس در آن‌ها می‌شوند که لایق بی‌احترامی هستند و این موضوع باعث ضعف خودکارآمدی آن‌ها می‌شود. بنابراین خودکارآمدی متأثر از انعطاف‌پذیری (دی کورادو[7] و همکاران، ۲۰۲۳) و جو عاطفی خانواده (کشت ورز کندزی و فولادچنگ، ۲۰۲۲) است و بر ابراز وجود هم اثرگذار است (نیکل، ۲۰۲۰).

ازآنجاکه ابراز وجود یکی از مهم‌ترین مهارت‌های ارتباطی برای بشر محسوب می‌شود پرداختن به آن نقش بسیار مهمی دارد تا برای پژوهشگران و محققین حوزه‌های مختلف ازجمله مشاوره، روانشناسی و علوم تربیتی خط فکری باشد تا با پرداختن به اهمیت آن بتوانند باری از مشکلات ناشی از عدم وجود این مهارت که می‌تواند مشکلاتی از قبیل ناتوانی در غلبه بر مشکلات، اعتمادبه‌نفس پایین، مسائل مربوط به استقلال و همچنین انگیزه رسیدن به موفقیت‌ها و دستاوردها را ایجاد کند بردارند (نیکولایف[8]، ۲۰۲۳). همچنین ازآنجاکه یکی از دغدغه‌های مهم دانشجویان با ورود به دانشگاه و حضور در جامعه این است که حقوق شخصی خود را به‌طور فعال، مستقیم، مثبت، عینی و صادقانه همراه با احترام بیان کنند (بلگور و همکاران، ۲۰۲۳) نتایج حاصل از پژوهش برای این قشر جامعه و مربیان حوزه کار با جوانان و خانواده درمانگران سودمند می‌باشد. در این راستا نتایج حاصل از یافته‌های این پژوهش می‌تواند در ایجاد یک برنامه پیشگیرانه و یک برنامه درمانی برای متخصصان مفید باشد. ازاین‌رو روشنگری در خصوص علل روان‌شناختی آن در قالب روابط ساختاری می‌تواند رهنمودهای عملی جهت حل مسئله ناتوانی در ابراز وجود ارائه دهد. بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی خودکارآمدی در رابطه‌ی بین انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده با ابراز وجود فرزندان بود.

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی از نوع تحلیل مسیر بود. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه گیلان بود که در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ مشغول به تحصیل بوده‌اند. به پیشنهاد جابست[9] و همکاران (۲۰۲۳) حداقل حجم نمونه لازم برای انجام پژوهش ۲۰۰ نفر است. تعداد ۲۰ نفر نیز جهت جبران ریزش احتمالی پرسشنامه‌های مخدوش به‌عنوان نمونه پژوهش مشخص

[1]. Nikel
[2]. Parto
[3]. Freak-Poli
[4]. Djajasasana & Bokau
[5]. Lin
[6]. Oktaviani
[7]. De Corrado
[8]. Nikolaiev
[9]. Jobst

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]

شدند. بنابراین در پژوهش حاضر با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای تعداد ۲۲۰ دانشجو (۱۱۰ دختر، ۱۱۰ پسر) انتخاب شد، به‌طوری‌که از میان دانشکده‌های دانشگاه گیلان که ۱۳ مورد بودند ۵ دانشکده به‌صورت تصادفی انتخاب شد. سپس از هر دانشکده ۴۴ دانشجو به‌صورت تصادفی انتخاب شد. به این صورت که پس از هماهنگی با مسئولین هر دانشکده پرسشنامه‌ها در اختیار دانشجویانی که مایل به شرکت در پژوهش بودند قرار گرفت. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بود از: افراد مشغول به تحصیل در دانشگاه گیلان، داشتن رضایت آگاهانه و تمایل برای پاسخگویی به سؤالات بود. ملاک‌های خروج نیز شامل تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها و عدم پاسخگویی به ابزارها بود. پیش از تکمیل پرسشنامه‌ها در رابطه با اصل رازداری به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد و در این راستا پرسشنامه‌ها بدون ذکر نام و نام خانوادگی تنظیم شد، به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که از داده‌های حاصل از پژوهش تنها در راستای اهداف پژوهش استفاده می‌شود و موافقت آن‌ها برای شرکت در پژوهش در نظر گرفته شد. به‌منظور تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مسیر و نرم‌افزارهایSPSS نسخه ۲۶ و AMOS نسخه ۲۴ استفاده شد.

ابزار سنجش

مقیاس توانایی ابراز وجود[1] (AI): این پرسشنامه در سال ۱۹۷۵ توسط گمبریل و ریچی[2] تهیه شد. این پرسشنامه شامل ۲۵ سؤال است و با استفاده از طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از اصلاً ناراحت نمی‌شوم تا بسیار زیاد ناراحت می‌شوم نمره‌گذاری می‌شود. هر سؤال آزمون باید موقعیتی را که مستلزم ابراز وجود است نشان دهد. کسانی که در این مقیاس نمرات کمتر از ۵۲ کسب می‌کنند، به‌عنوان افراد دارای مهارت ابراز وجود پایین تشخیص داده می‌شوند. گمبریل و ریچی (۱۹۷۵) روایی عاملی ماده‌های مختلف مقیاس را بین ۰/۳۹ تا ۰/۷۰ و ضریب پایایی آن را از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۱ گزارش کرده‌اند. در پژوهش خرمائی و زارع (۱۳۹۵) ضریب پایایی این آزمون با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای دو قسمت مقیاس به ترتیب ۰/۷۱ و ۰/۷۲ محاسبه شده است. همچنین برای سنجش روایی همگرای پرسشنامه از ضریب همبستگی پرسشنامه ابراز وجود با مقیاس جرات ورزی سازگارانه تامپسون و برنام[3] (۲۰۱۱) استفاده شد و ضریب همبستگی ۰/۴۲ گزارش شد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۹۵ به دست آمد.

مقیاس انعطاف‌پذیری خانواده[4]: پرسشنامه انعطاف‌پذیری توسط شاکری در سال ۱۳۸۲ ساخته شد. این مقیاس شامل ۱۶ سؤال است. این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (از ۱ تا ۵) نمره‌گذاری می‌شود. حداکثر نمره در این پرسشنامه ۸۰ و حداقل نمره ۱۶ است. بالاترین و پایین‌ترین نمرات کسب‌شده در این پرسشنامه به ترتیب ۷۲ و ۳۰ است. پایایی و روایی این پرسشنامه توسط شاکری، مورد تائید قرار گرفت و ضریب پایایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ گزارش شد (شاکری، ۱۳۸۲). نتیجه تحلیل عاملی نیز تنها یک عامل عمومی تحت عنوان انعطاف‌پذیری به‌دست‌آمده است (شاکری، ۱۳۸۲). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

مقیاس جو عاطفی خانواده[5] (BEFCQ): پرسشنامه جو عاطفی خانواده توسط هیل برن[6] در سال ۱۹۶۴ با هدف سنجش میزان مهرورزی در تعاملات پدر و مادر – فرزندی ساخته شد. این مقیاس شامل ۱۶ سؤال است و با استفاده از طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (از ۱ تا ۵) نمره‌گذاری می‌شود. پایین‌ترین نمره نشانه جو عاطفی نامطلوب در خانه و بالاترین نمره نشان‌دهنده جو عاطفی مطلوب در خانواده است. تعداد خرده مقیاس‌های این پرسشنامه ۸ مورد است شامل: محبت (۲-۱)، نوازش (۴-۳)، تائید کردن (۶-۵)، تجربه‌های مشترک (۸-۷)، هدیه دادن (۱۰-۹)، تشویق کردن (۱۲-۱۱)، اعتماد کردن (۱۴-۱۳) و احساس امنیت (۱۶-۱۵) است. در پژوهش هیل برن (۱۹۶۴) روایی همزمان ۰/۶۷ و ضریب پایایی به روش آلفای کرونباخ، ۰/۸۵ بود. روایی محتوایی متخصصان و ضریب پایایی از طریق آلفای کرونباخ و بازآزمایی به ترتیب ۰/۸۷ و ۰/۸۳ به دست آمد (حقیقی و همکاران، ۲۰۰۲). در پژوهش زارعی و معصومی (۲۰۱۸) نیز پایایی این آزمون به کمک آزمون آلفای کرونباخ موردبررسی قرار گرفته و آماره ۰/۸۲ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد.

[1]. Assertion Inventory
[2]. Gambrill & Richey
[3]. Thompson & Berenbaum
[4]. Family Flexibility Questionnaire
[5]. Berne Family Climate Questionnaire
[6]. Hillburn

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]

مقیاس خودکارآمدی عمومی[1] (GSE): پرسشنامه خودکارآمدی عمومی توسط شرر[2] و همکاران در سال ۱۹۸۲ ساخته شد. این مقیاس شامل ۱۷ سؤال است و با استفاده از طیف لیکرت ۵ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. در این پرسشنامه حداقل نمره ۱۷ و حداکثر نمره ۸۷ است. جارز و کانتریراز[3] (۲۰۰۸) روایی همگرا و متمایز ابزار از طریق همبستگی حاصل از این مقیاس با پرسشنامه شخصیت موقتی را برای کارآمدی (۰/۳۵) و اطمینان (۰/۳۶) به دست آورند. در تائید پایایی این ابزار مقدار آلفای کرونباخ ۰/۹۱ گزارش شده است (اسکلیارویا[4] و همکاران، ۲۰۲۳). در ایران، پایایی این مقیاس در پژوهش صدوقی (۱۳۹۷) به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۷ گزارش گردید. در پژوهش رجبی (۱۳۸۵) روایی هم‌زمان برای مقیاس باورهای خودکارآمدی عمومی و مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ بر روی ۳۱۸ نفر از پاسخگویان ۰/۳۰، در دانشجویان روانشناسی دانشگاه چمران اهواز ۰/۲۰ و در دانشجویان روانشناسی دانشگاه آزاد مرودشت ۰/۲۳ برآورد شد که همه معنادار بودند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۹ به دست آمد.

یافته ها

میانگین و انحراف سنی شرکت‌کنندگان ۳/۲۸ ± ۲۳/۵۵ سال (میانگین و انحراف سنی زنان ۲/۰۵ ± ۲۲/۴۸ سال و میانگین و انحراف سنی مردان ۳/۸۸ ± ۲۴/۶۱ سال) در طیف سنی ۱۸ تا ۴۲ سال بود. هم‌چنین ۱۱۰ نفر (۵۰ ٪) از شرکت‌کنندگان مرد و ۱۱۰ نفر (۵۰ ٪) زن موردبررسی قرار گرفتند. از نظر سطح تحصیلات زنان ۸۰ نفر (۷۲/۷ ٪) کارشناسی، ۳۰ نفر (۲۷/۳ ٪) کارشناسی ارشد و بالاتر و از نظر سطح تحصیلات مردان ۶۰ نفر (۵۴/۵ ٪) کارشناسی، ۵۰ نفر (۴۵/۴ ٪) کارشناسی ارشد و بالاتر بودند. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش حاضر شامل میانگین و انحراف استاندارد در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

	۱	۲	۳	۴
۱. انعطاف‌پذیری	۱			
۲. جو عاطفی خانواده	۰/۱۱	۱		
۳. خودکارآمدی	۰/۲۵**	۰/۲۳**	۱	
۴. ابراز وجود	۰/۲۰**	۰/۱۵**	۰/۵۲**	۱
میانگین	۵۲/۱۵	۵۸/۵۵	۶۵/۶۷	۱۴۱/۴۳
انحراف معیار	۵/۰۹	۱۱/۷۳	۱۰/۶۳	۲۱/۵۰
کجی	-۰/۶۰	۰/۵۱	۰/۷۰	۰/۰۴
کشیدگی	۰/۹۸	۰/۶۷	۰/۹۸	۱/۲۶

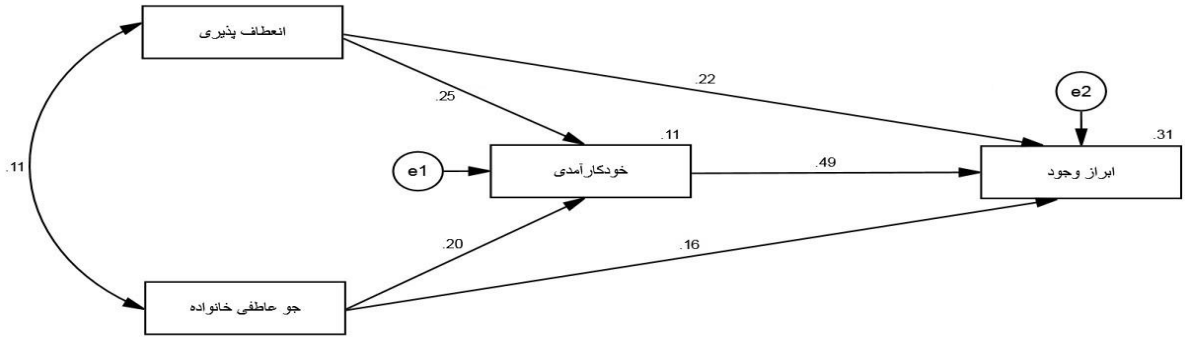
**P<۰/۰۰۱

با توجه به نتایج ماتریس همبستگی، بین انعطاف‌پذیری، جو عاطفی خانواده و خودکارآمدی با ابراز وجود رابطه مثبت و معنادار وجود داشت (P<۰/۰۵). هم‌چنین بین انعطاف‌پذیری، جو عاطفی خانواده با خودکارآمدی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت (P<۰/۰۵). در پژوهش حاضر جهت بررسی برازش رابطه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. پیش از کاربرد این روش، بررسی پیش‌فرض‌های این رویکرد آماری ضروری است. بنابر پیشنهاد کلاین[5] (۲۰۲۳) مفروضه‌های بهنجاری تک متغیری به کمک برآورد مقادیر کجی و کشیدگی آزمون و تأیید شدند. با توجه به اینکه دامنه کجی و کشیدگی متغیرها در بازه ۲± قرار داشت، نرمال بودن تک متغیری مورد تائید قرار گرفت. جهت بررسی نرمال بودن چند متغیری از ضریب کشیدگی استاندارد شده مردیا[6] و نسبت بحرانی استفاده شده است. بنابر پیشنهاد بلانچ[7] (۲۰۱۲)، مقادیر کوچکتر از ۵ برای نسبت بحرانی به‌عنوان عدم تخطی از نرمال بودن چند متغیره در نظر گرفته می‌شود. در این پژوهش ضریب مردیا ۲/۷۴ و نسبت بحرانی ۱/۹۸ به دست آمده که کمتر از عدد ۵ می‌باشد. بنابراین فرض نرمال بودن چند متغیری برقرار است.

1. general self-efficacy scale
2. Sherer
3. Juárez & Contrera
4. Skliarova
1. Kline
2. Mardia standardized kurtosis coefficient
3. Blunch

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]

جهت بررسی عدم وجود داده‌های پرت چند متغیری، شاخص فاصله ماهالانوبیس[1]، مورد بررسی قرار گرفت و سطوح معناداری کمتر از ۰/۰۵ حاکی از دور افتاده بودن داده‌های پرت موردنظر است. براساس این شاخص، داده پرت شناسایی نشد. همچنین مفروضه عدم همخطی چندگانه با شاخص‌های تحمل[2] و عامل تورم واریانس[3] ارزیابی شد. در این تحلیل در هیچ یک از مقادیر آماره‌های تحمل و عامل تورم واریانس محاسبه شده برای متغیرهای پژوهش، انحرافی از مفروضه همخطی چندگانه مشاهده نشد. بنابراین بررسی پیش فرض‌های آماری نشان داد که روش تحلیل مسیر، روش مناسبی برای ارزیابی برازش مدل است. در شکل ۱ مدل ساختاری پژوهش همراه با ضرایب مستقیم مسیرها نشان داده شده است.

شکل ۱: مدل ساختاری پژوهش همراه با ضرایب مستقیم

در این مدل متغیرهای انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده به عنوان متغیر برونزا قرار گرفته که نقش مستقیم آن بر ابراز وجود و نقش مستقیم و غیرمستقیم آن‌ها بر خودکارآمدی مورد بررسی قرار گرفته است. نقش مستقیم خودکارآمدی (متغیر میانجی) بر ابراز وجود نیز در مدل برآورده شده است. جدول ۲ نیز ضرایب استاندارد مسیرها را نشان می‌دهد.

جدول ۲. ضرایب رگرسیونی مسیرهای مستقیم متغیرهای پژوهش

مسیر	ضرایب استاندارد	خطای معیار	مقدار *t*	سطح معناداری
انعطاف‌پذیری ---> ابراز وجود	۰/۲۲۰	۰/۰۶۹	۳/۲۱۱	<۰/۰۰۱
انعطاف‌پذیری ---> خودکارآمدی	۰/۲۵۱	۰/۰۷۵	۳/۸۳۲	<۰/۰۰۱
جو عاطفی خانواده ---> ابراز وجود	۰/۱۶۲	۰/۰۱۱	۲/۰۵۶	۰/۰۳۹
جو عاطفی خانواده ---> خودکارآمدی	۰/۲۰۳	۰/۰۶۱	۳/۰۵۴	۰/۰۰۲
خودکارآمدی ---> ابراز وجود	۰/۴۹۰	۰/۱۱۸	۸/۲۰۲	<۰/۰۰۱

جدول ۲ نشان می‌دهد،، انعطاف‌پذیری (P<۰/۰۰۱)، جو عاطفی خانواده (P=۰/۰۳۹) و خودکارآمدی (P<۰/۰۰۱) بر ابراز وجود اثر مثبت و معنادار داشت. هم‌چنین انعطاف‌پذیری (P<۰/۰۰۱) و جو عاطفی خانواده (P=۰/۰۰۲) بر خودکارآمدی اثر مثبت و معنادار داشت.

جدول ۳. ضرایب غیرمستقیم مسیرهای مدل پژوهش

مسیر	اثر غیرمستقیم	حد پایین	حد بالا	سطح معناداری
انعطاف‌پذیری به ابراز وجود از طریق خودکارآمدی	۰/۱۲	۰/۰۷	۰/۱۹	<۰/۰۰۱
جو عاطفی خانواده به ابراز وجود از طریق خودکارآمدی	۰/۰۹	۰/۰۳	۰/۱۴	<۰/۰۰۱

4. Mahalanobis d-squared method
1. Tolerance
2. VIF

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد، با ورود متغیر خودکارآمدی به مدل به ترتیب اثر غیرمستقیم انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده بر ابراز وجود به صورت مثبت معنادار شده است (P<۰/۰۰۱). به عبارتی دیگر خودکارآمدی در رابطه بین انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده با ابراز وجود نقش میانجیگری دارد.

جدول۴. شاخص های نیکویی برازش الگوی آزمون شده پژوهش

شاخص برازش	GFI	PNFI	PCFI	NFI	RMSEA	CFI	IFI	SRMR
دامنه مورد قبول	>۰/۹	>۰/۵	>۰/۵	>۰/۹	<۰/۰۸	>۰/۹	>۰/۹	<۰/۰۸
مقدار مشاهده شده	۱/۰۰	۰/۵۳	۰/۵۳	۱/۰۰	-	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۱

پیش از بررسی ضرایب ساختاری، برازندگی الگوی مدل پیشنهادی مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به اینکه تعداد متغیرهای ماتریس واریانس کوواریانس با تعداد پارامترهای برآورد شده برابر می‌باشد، مدل پیشنهادی پژوهش اشباع شده[1] است. یعنی نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد تمامی شاخص‌ها در حد مطلق قرار دارند؛ بنابراین، مدل مذکور مبنای تحلیل‌های بعدی قرار گرفت.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی خودکارآمدی در رابطه‌ی بین انعطاف‌پذیری و جو عاطفی خانواده با ابراز وجود فرزندان انجام شد. نتایج نشان داد مدل پیشنهادی پژوهش از برازش قابل قبولی برخوردار است. به‌طوری‌که خودکارآمدی در رابطه بین جو عاطفی خانواده با ابراز وجود نقش میانجی داشت. این یافته با نتایج منگ[2] و همکاران (۲۰۲۳)، سوئنسون و پرلو[3] (۲۰۰۵) و عمو زاده و همکاران (۲۰۲۵) همسو بود. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت خانواده‌های دارای جو عاطفی مطلوب الگویی مناسب برای ابراز هیجانات، رفتارها و افکار فرزندان هستند. فرزندان در این خانواده‌ها به‌واسطه برخورداری از ارتباط صمیمی مکرر با اعضای خانواده سطوح بالاتری از خودکارآمدی را تجربه خواهند کرد (همتی و همکاران، ۲۰۲۰). به‌طوری‌که ابراز جملات محبت‌آمیز، نوازش شدن و در آغوش گرفتن یکدیگر احتمالاً تبدیل به امری عادی در زندگی آن‌ها شده است. ازآنجاکه طبق نظریه بندورا خودکارآمدی یکی از عوامل حیاتی در تعدیل اضطراب محسوب می‌شود و از معیارهای ابراز وجود در افراد این است که بتوانند بدون اضطراب افکار، احساسات، شناخت‌ها و هیجانات خود را بیان کنند (آوشار و آلکایا[4]، ۲۰۱۷) می‌توان گفت جو عاطفی مثبت در خانواده با ایجاد حس دلگرمی در فرزندان، به‌واسطه تقویت عزت‌نفس و خودکارآمدی باعث می‌شود فرزندان بدون داشتن تنش و دلهره و قاطعانه نظرات خود را بیان کنند و از سویی وجود جو عاطفی سالم که در بطن فرزندپروری مقتدرانه نمایان می‌شود نیز در مطالعات مختلف حکایت از آن دارد که با تقویت احساس خودکارآمدی حضور فرزندان را در موقعیت‌های اجتماعی با عزت‌نفس و خودکارآمدی بالا رقم خواهد زد (جیا[5] و همکاران، ۲۰۲۳). درنتیجه این وظیفه والدین است که با حضور عاطفی و ایجاد انگیزه در هر مرحله از زندگی، از فرزندان خود حمایت کنند (منگ و همکاران، ۲۰۲۳).

همچنین یافته‌ها نشان داد خودکارآمدی در رابطه بین انعطاف‌پذیری با ابراز وجود نقش میانجی داشت. این یافته با نتایج پیرزاده و پارساکیا (۲۰۲۳)، مولیتی (۲۰۲۲) و اصل دهقان و همکاران (۲۰۱۹) همسو بود. خانواده‌های انعطاف‌پذیر برای استقلال فردی ارزش زیادی قائل هستند. این ارزش در ارتباطات خانوادگی منعکس می‌شوند، جایی که فرزندان قدرت پیدا می‌کنند تا مسئولیت‌پذیر باشند و هویت خود را توسعه دهند. والدین به‌واسطه این سبک از فرزند پروری ابراز وجود در فرزندان را در اولویت قرار می‌دهند (پیرزاده و پارساکیا، ۲۰۲۳). طبق نظر بندورا با توجه به اینکه فرزندان این خانواده‌ها بازخورد و تشویق به‌موقع دریافت می‌کنند، بدیهی است که با برخورداری از حس خودکارآمدی و خودباوری، فرصت بیشتری برای ابراز وجود داشته باشند. چراکه آن‌ها به‌جای معیارهای خشک و جزمی از فرزندان خود با واقع‌بینی حمایت می‌کنند (اصل دهقان و همکاران، ۲۰۱۹). از سوی دیگر به نظر می‌رسد این دسته از خانواده‌ها با انعطاف سازنده و منطقی که در وضع قوانین خانواده، مدیریت خانواده و معاشرت بین اعضای خانواده به خرج می‌دهند، با فراهم ساختن بستری برای فرزندان در جهت انتخاب بهترین الگوی رفتاری، به واسطه ارتقای مهارت های مثبتی همچون حل مسئله و کاهش رفتارهای مخرب همچون رفتارهای خشونت آمیز موجب ایجاد خودکارآمدی و درنتیجه ابراز وجود خواهند شد (شیا و همکاران،۲۰۱۸).

---

1. Saturated
2. Meng
3. Swenson & Prelo
4. Avşar & Alkay
5. Jia

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]

در ارتباط با رابطه مستقیم یافته‌های پژوهش، انعطاف‌پذیری خانواده بر ابراز وجود فرزندان اثر مستقیم داشت. این یافته با نتایج پژوهش‌های جورج و همکاران (۲۰۲۳)، مولیتی (۲۰۲۲) و باقری فاروجی و همکاران (۱۴۰۰) همسو بود. در خانواده‌های انعطاف‌پذیر والدین و فرزندان به‌صورت اشتراکی و دوطرفه برای حل مسائل تلاش می‌کنند و به‌واسطه این کار قاطعیت فرزندان افزایش می‌یابد. به‌علاوه فرزندان به طرق مختلف احساس محدودیت یا آزادی بیش‌ازحد نخواهند کرد. این امر موجب افزایش اطمینان در بیان نظراتشان شده و باعث احترام گذاشتن به عقاید متفاوت و مثبت فکر کردن راجع به خود و دیگران می‌شود (تان و ماتوربونگز، ۲۰۲۴)؛ بنابراین والدینی که به شیوه مثبت و انعطاف‌پذیر (گرمی و حمایت) و نه به شکل منفی و انعطاف‌ناپذیر (کنترل روانی و مستبدانه) در تربیت فرزندان خود می‌کوشند، با حساست نسبت به فرزندان، مشارکت و راهنمایی آن‌ها در مواقع نیاز و به‌واسطه کاهش تنش و استرس، احتمال بروز پریشانی روان‌شناختی را در آن‌ها بسیار کاهش می‌دهند (علیلو و همکاران، ۱۴۰۲)؛ بنابراین چنین فرزندانی به‌جای تجربه اعمال منفی همچون ترس، اضطراب، پریشانی و افسردگی از خود اقتدار و قاطعیت نشان خواهند داد (صحتی و همکاران، ۱۴۰۲).

علاوه‌براین یافته‌های پژوهش نشان داد که جو عاطفی خانواده بر ابراز وجود فرزندان اثر مستقیم داشت. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های گوئل و همکاران (۲۰۲۴)، هاپساری و یولیارتو (۲۰۲۳) و رضوی نوا (۱۴۰۲) همسو بود. خانواده‌هایی که در آن جو عاطفی مناسبی حاکم است، به‌واسطه آموزش غیرمستقیم به رشد اجتماعی و عاطفی فرزندان کمک می‌کنند. به‌طوری‌که تعاملات عاطفی مناسب در این خانواده‌ها فرصت‌هایی را فراهم می‌کند تا مهارت‌های ارتباطی را تمرین کرده و یاد بگیرند چگونه با دیگران به‌صورت محترمانه تعامل کرده و درعین‌حال نیازهای خود را بازگو کنند. آن‌ها بهتر می‌توانند با استرس و فشار مقابله کنند و اعتمادبه‌نفس بالاتری برای ابراز خود دارند (سیاخانی و اصلان[1]، ۲۰۲۴). از سوی دیگر فرزندانی که جو عاطفی نامناسبی را تجربه کرده‌اند، ازآنجاکه در محیط خانه نتوانستند از خود رفتار قاطعانه بروز دهند و به آن عادت ندارند ممکن است در تعامل با دیگران سطح پایینی از قاطعیت را نشان دهند (ژین و زکریا[2]، ۲۰۲۲).

همچنین، یافته‌های پژوهش نشان داد که خودکارآمدی بر ابراز وجود فرزندان اثر مستقیم داشت. این یافته با نتایج پژوهش‌های خلیلی و همکاران (۲۰۲۱)، نیکل (۲۰۲۰) و پرتو (۲۰۱۱) همسو بود. مطالعات نشان می‌دهند فرزندانی که از خودکارآمدی بالایی برخوردار هستند می‌توانند با موقعیت‌های جدید و استرس‌زا کنار بیایند و رفتار قاطعانه احتمالاً یکی از راهبردهای اجتماعی آن‌ها محسوب می‌شود. در مقابل افراد با خودکارآمدی پایین به دلیل اینکه از سطوح اعتمادبه‌نفس پایین‌تری برخوردار هستند، در دام افکار و احساسات منفی نسبت به خود و دیگران خواهند افتاد که منجر به گرایش غیر قاطعانه در آن‌ها خواهد شد (نیکل، ۲۰۲۰). طبق نظر بندورا[3] (۱۹۹۷) خودکارآمدی بر چگونگی احساس، تفکر، خودانگیختگی و رفتار افراد تأثیر می‌گذارد و فردی که از خودکارآمدی پایینی برخوردار است احساس تهدید، نگرش منفی، انزوا را تجربه می‌کند. این افراد معتقدند که نمی‌توانند تهدیدات را کنترل کنند و درنتیجه اضطراب بالاتری را تجربه می‌کنند که تمامی این‌ها به سطح عملکرد آن‌ها آسیب می‌رساند؛ بنابراین چنین افرادی نمی‌توانند به‌راحتی و بدون اضطراب خود را ابراز کنند (فردوسی و وکیلی، ۱۴۰۲).

در کل نتایج این پژوهش اهمیت کارکرد مثبت خانواده همچون انعطاف‌پذیری مناسب و جو عاطفی مطلوب خانواده و همچنین خودکارآمدی را در شکل‌گیری یا ارتقای مهارت ابراز وجود فرزندان نشان داد، زیرا خانواده به‌عنوان محیطی که فرد در آن متولد می‌شود و رشد می‌کند می‌تواند به‌عنوان محیط آموزشی به شکل مستقیم و غیرمستقیم بر ایجاد رفتارها، نگرش‌ها و توانمندی‌های گوناگون در فرزندان مؤثر باشد؛ بنابراین درصورتی‌که محیط خانواده محیطی امن و حمایت گر باشد که در آن فرزندان مورد اهمیت بوده و حق ابراز عقیده در زمینه های مختلف را دارند به‌واسطه تقویت عزت‌نفس و خودکارآمدی موجب می‌شود فرزندان قاطع بوده و بدون دلهره و تنش این قابلیت را به بیرون از خانه نیز سوق دهند.

از محدودیت‌های پژوهش می‌توان به این موارد اشاره کرد: یکی از این محدودیت‌ها مربوط به نمونه موردمطالعه است. ازآنجاکه مطالعه حاضر روی دانشجویان دانشگاه گیلان انجام‌شده است، بنابراین در تعمیم نتایج به جمعیت‌های دیگر محدودیت وجود دارد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده روی دانش آموزان دبیرستانی و یا دانشجویان دانشگاه‌های دیگر انجام شود. مورد بعد اینکه با توجه به اینکه یافته‌های حاصل از این پژوهش به شیوه کمی و از طریق پرسشنامه به‌دست‌آمده‌اند، ممکن است با یافته‌های به‌دست‌آمده از سایر روش‌های پژوهش متفاوت باشند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی به شیوه‌های دیگر پژوهشی همچون کیفی، ترکیبی و غیره انجام شوند.

[1]. Syakhrani & Aslan
[2]. Xien & Zakaria
[3]. Bandura

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]

منابع

باقری فاروجی، م.، دوقی، ل و شریعت باقری، م. (۱۴۰۰). مدل ساختاری خود ناتوان سازی تحصیلی بر اساس سبک فرزند پروری ادراک شده و باور های هوشی با میانجیگری جرات ورزی در دانش‌آموزان. *فصلنامه روان شناسی تربیتی، ۱۷*(۶۲)، ۵۵-۷۹. https://doi.org/10.22054/jep.2022.66664.3589

خرمایی، ف و زارع، م. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین ابعاد الگوهای ارتباطات خانواده/استادان و جرأت ورزی در دانشجویان با واسطه‌گری تنظیم هیجان. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری، ۸*(۲)، ۶۸-۹۱. https://doi.org/10.22099/jsli.2017.3968

رجبی، غ. (۲۰۰۶). بررسی پایایی و روایی مقیاس باورهای خودکارآمدی عمومی (GSE-10) در دانشجویان روان شناسی دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز و دانشگاه آزاد مرودشت. *اندیشه های نوین تربیتی*، ۲(۱)، ۱۱۱-۱۲۲. https://doi.org/10.22051/jontoe.2006.287

رضوی‌نوا، ا. (۱۴۰۲). رابطه انسجام و انعطاف پذیری خانواده با ابراز وجود در دانش آموزان. *تحقیقات راهبردی در تعلیم و آموزش و پرورش*، ۲(۱)، ۱۷۳-۱۹۰. https://www.noormags.ir/view/en/articlepage/2119395/

صحتی، ا؛ علیوندی وفا، م و حسینی نسب، د. (۱۴۰۲). اثربخشی آموزش فنون رفتاردرمانی دیالکتیکی بر تحمل پریشانی هیجانی و ابراز وجود دانش آموزان پسر قربانی قلدری. *فصلنامه پژوهش های نوین روانشناختی، ۱۸*(۷۰)، ۱۴۳-۱۵۳. https://doi.org/10.22034/JMPR.2023.13661

صدوقی، م. (۱۳۹۷). رابطه خودکارآمدی و تاب‌آوری تحصیلی با سازگاری و عملکرد تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی. *دوماهنامه علمی-پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۱۱(۲)، ۷-۱۴. http://edcbmj.ir/article-1-1281-fa.html

عصاران، م.، مهدی نژاد، و و فرنام، ع. (۲۰۲۱). رابطه همدلی، خودکارآمدی و زورگویی با نقش واسطه‌ای سبک‌های فرزندپروری. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۸(۴۲)، ۱۳۵-۱۱۰. https://10.22111/jeps.2021.6039

علیلو، م؛ حشمتی، ر؛ هاشمی، ت و زنجانی، ش. (۱۴۰۲). نقش میانجی باورهای سلامت در رابطه شیوه‌های والدگری و پریشانی روان شناختی فرزندان. *نشریه علمی رویش روان شناسی*، ۱۳(۷)، ۲۱-۳۰. http://frooyesh.ir/article-1-5202-fa.html

عموزاده، ع.، ارجمندنیا، ع و قاسم زاده، س. (۲۰۲۵). تاثیر والدگری مثبت بر ابراز هیجان کودکان با ناتوانی یادگیری و خودکارآمدی مادران این کودکان. *فصلنامه مطالعات تغیر رفتار*. 10.22124/JBMS.2024.25341.1016

فردوسی، ف و وکیلی، ن. (۱۴۰۲). مدلیابی رابطه عزت‌نفس با تمایز یافتگی با میانجیگری ابراز وجود و هویت زودرس به منظور آسیب شناسی فرهنگی تربیتی نوجوانی. *مطالعات روانشناختی نوجوان و جوان*، ۴(۵)، ۱۹۵-۲۰۵. https://doi.org/10.61186/jayps.4.5.195

Abooei, A, Asihaddad, F, & Azizi, M. (2023). Predicting self-care based on the parent-child relationship and the emotional atmosphere of the family in women during childhood. *PAYESH*, 22(2), 223-232. https://sid.ir/paper/1037854/en

Asl Dehqan, F., Rezaeian Faraji, H., & Hosseinian, S. (2019). The Role of Family Flexibility and Maternal Self-Differentiation in Adolescents' Self-Efficacy. *The Women and Families Cultural-Educational*, *13*(45), 55-73. https://doi.org/ 20.1001.1.26454955.1397.13.45.3.8

Atefifar, S., Younesi, M. R. A., & Pakdaman, M. (2023). The Mediating Role of Assertiveness in the Association between Family Communication Patterns and Relationships with the Opposite Sex among Adolescent Girls. *Health Technology Assessment in Action*, 7(1), 2645-3835. https://doi.org/10.18502/htaa.v7i1.13300.

Avşar, F., & Alkaya, S. A. (2017). The effectiveness of assertiveness training for school-aged children on bullying and assertiveness level. *Journal of pediatric nursing*, *36*, 186-190. https://doi.org/10.1016/j.pedn.2017.06.020

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Macmillan. https://psycnet.apa.org/record/1997-08589-000

Berenbaum, H., & James, T. (1994). Correlates and retrospectively reported antecedents of alexithymia. *Psychosomatic medicine*, *56*(4), 353-359. https://56(4):p 353-359, July 1994.

Blegur, J., Haq, A. H. B., & Barida, M. (2023). Assertiveness as a new strategy for physical education students to maintain academic performance. *The Qualitative Report*, 28(3), 865-885. https://nsuworks.nova.edu/tqr

Cooper, S., & Yoshinaga, N. (2025). *The Four Paths of Assertiveness.* United States: Johns Hopkins University Press. https://doi.org/10.56021/9781421451176

Di Corrado, D., Sagone, E., Buscemi, A., & Coco, M. (2023). The Relationship between Anger Expression and Performance Score in Parents and Coaches: The Mediating Role of Self-Efficacy and Assertiveness. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *20*(7), 5372. https://doi.org/10.3390/ijerph20075372

Djajasasana, E. E., & Bokau, J. R .K. (2024). Utilization of Micro Influencers and Engagement in Social Media to Gain Cadet Candidates. *ADI Journal on Recent Innovation*, *6*(1), 1-7. https://doi.org/10.34306/ajri.v6i1.1055

Eifert, A., & Julmi, C. (2025). 5956 German affective norms for atmospheres in organizations (GANAiO). *Behavior Research Methods*, *57*(1), 1-18. https://doi.org/10.3758/s13428-024-02566-2

Fan, S., Sun, H., & Wang, W. (2025). The influence of bullying experience and parenting style on moral performance. In *Addressing Global Challenges-Exploring Socio-Cultural Dynamics and Sustainable Solutions in a Changing World* . 527-533. https://doi.10.1201/9781032676043-73

Frasier, S. D., Hilburn, J. M., & Smith Jr, F. G. (1970). Effect of adolescence on the serum growth hormone response to hypoglycemia. *The Journal of pediatrics*, *77*(3), 465-467. https://doi.org/10.1016/S0022-3476(70)80019-1

Freak-Poli, R., Htun, H. L., Teshale, A. B., & Kung, C. (2025). Understanding loneliness after widowhood: The role of social isolation, social support, self-efficacy, and health-related factors. *Archives of gerontology and geriatrics*, 129, 105692. https://doi.org/10.1016/j.archger.2024.105692

Gambrill, E. D., & Richey, C. A. (1975). An assertion inventory for use in assessment and research. *Behavior therapy*, *6*(4), 550-561. https://doi.org/10.1016/S0005-7894(75)80013-X

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]

GeorGe, M., GeorGe, N., & Britto, D. R. (2023). Self-assertiveness and Perceived Parenting Style among Medical Students in Southern India: A Cross-sectional Study. *Journal of Clinical and Diagnostic Research*, *17*(4), VC05-VC10. https://doi.org/10.7860/JCDR/2023/59339.17789

Goel, A., Padickaparambil, S., Sreelakshmi, E. S., & Pothiyil, D. I. (2024). Understanding facilitators for assertiveness among college students in India–a qualitative study. *Current Psychology*, 1(10), 19423-19432. https://doi.org/10.1007/s12144-024-05763-6

Hapsari, P., & Yuliarto, S. (2023). Age and Parental Education, As Well As Family Social Interactions, Have A Relationship With The Emotional Intelligence of Pre-School Children. *Jurnal Kebidanan Midwiferia*, *8*(2), 106-115. https://doi.org/10.21070/midwiferia.v8i2.1639

Hemati, Z., Abbasi, S., Oujian, P., & Kiani, D. (2020). Relationship between parental communication patterns and self-efficacy in adolescents with parental substance abuse. *Iranian journal of child neurology*, *14*(1), 49-56. https://doi.org/10.22037/ijcn.v14i1.16422

Hillburn, J. (1964). Effect of adolescence on the serum growth hormone response to hypoglycemia. *J Pediatr*, 77(3), 465– 467. https://doi.org/10.1016/S0022-3476(70)80019

Jobst, L. J., Bader, M., & Moshagen, M. (2023). A tutorial on assessing statistical power and determining sample size for structural equation models. *Psychological Methods*. 28(1), 207. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/met0000423

Jia, Y., Wang, H., Zhang, Z., Wang, J., Yi, M., & Chen, O. (2023). Parenting style and child asthma control in families of school-age children with asthma: The mediating effects of children's general self-efficacy and medication adherence. *Journal of Pediatric Nursing*, *73*, 293-301. https://doi.org/10.1016/j.pedn.2023.09.025

Juárez, F., & Contreras, F. (2008). Psychometric properties of the general self-efficacy scale in a Colombian sample. *International Journal of Psychological Research*, 1(2), 6-12. https://doi.org/10.21500/20112084.907

Keshtvarz Kondazi, E., & Fooladchang, P. D., M. (2022). The Relationship between Family Atmosphere, School Value and Academic Buoyancy: The Mediating Role of Perceived Self-Efficacy [Research]. *Quarterly Journal Of Family and Research*, *19*(2), 107-126. https://doi.org/qjfr.ir/article-1-1686-en.html

Khalil, M., Ghayas, S., Adil, A., & Niazi, S. (2021). Self-efficacy and Mental health among university students: Mediating role of assertiveness. *Rawal Medical Journal*, *46*(2), 416-419. https://www.rmj.org.pk/fulltext/27-1600322914.pdf

Leung, J. T., & Shek, D. T. (2020). Parental control and adolescent wellbeing in Chinese adolescents in Hong Kong. *Child Indicators Research*, *13*(2), 703-727. https://doi.org/10.1007/s12187-019-09642-6

Meng, Z., Luen, L. C., & Abidin, N. H. Z. (2023). PARENTAL ROLE ORIENTATION'S INFLUENCE ON CHILDREN'S PERSONALITY FORMATION. *International Journal of Education & Technology*, 1(3), 38-47. https://doi.org/10.59021/ijetech.v1i3.22

Lin, N., Weng, J., & Hsieh, Y.-C. (2003). Relational bonds and customer's trust and commitment-A study on the moderating effects of web site usage. *Service Industries Journal*, *23*(3), 103-124. https://doi.org/10.1080/714005111

Muliati, R. (2022). Kontribusi kecenderungan pola asuh demokratis (Authoritative) dan kecerdasan emosi terhadap perilaku asertif pada remaja awal. *Psyche 165 Journal*, 15(2), 56-61. https://doi.org/10.35134/jpsy165.v15i2.161

Nikel, Ł. (2020). Submissiveness, assertiveness and aggressiveness in school-age children: The role of self-efficacy and the Big Five. *Children and youth services review*, 110(4), *18-33*. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.104746

Nikolaiev, L., Herasina, S., Hrechanovska, O., Vlasenko, O., Skliarenko, S., & Hrande, K. (2023). The Development of Assertiveness of the Individual as a Subject of Communication. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, *15*(2), 210-228. https://doi.org/10.18662/rrem/15.2/730

Oktaviani, F. (2024). Assertive Communication on Self-Efficacy Sandwich Generation. *Journal of Law, Social Science and Humanities*, 2(1), 98-106. https://myjournal.or.id/index.php/JLSSH/article/view/239.

Parto, M. (2011). Problem solving, self-efficacy, and mental health in adolescents: Assessing the mediating role of assertiveness. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *30*(2), 644-648. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.10١٢٥.

Pirzadeh, S., & Parsakia, K. (2023). A Comparative Study of Family Structure (Cohesion and Flexibility) and Functioning in People with and without Drug Abuse. *International Journal of Body, Mind & Culture*, *10*(1), *2345-5802*. https://doi.org/10.22122/ijbmc.v10i1.278

Pricher, E. R., & Hayes, T. D. (2008). Structural equation modeling and Bootstrap method in Macro. *Journal of Personality and Social Psychology*, *23*(5), 51-58.

Rusnac, S., & Roșciupchin, D. (2023). The Influence of Social and Demographic Characteristics on Modern Students' Self-confidence and Assertiveness. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, *7*(24), 1583-3410. https://doi.org/10.33788/rcis.81.1

Shengyao, Y., Salarzadeh Jenatabadi, H., Mengshi, Y., Minqin, C., Xuefen, L., & Mustafa, Z. (2024). Academic resilience, self-efficacy, and motivation: The role of parenting style. *Scientific Reports*, 14(1), 5571. https://doi.org/10.1038/s41598-024-55530-7

Sherer, M., Maddux, J. E., Mercandante, B., Prentice-Dunn, S., Jacobs, B., & Rogers, R. W. (1982). The self-efficacy scale: Construction and validation. *Psychological reports*, 51(2), 663-671. https://doi.org/10.2466/pr0.1982.51.2.663

Skliarova, T., Pedersen, H., Hafstad, H., Vaag, J. R., Lara-Cabrera, M. L., & Havnen, A. (2023). The construct validity of an abridged version of the general self-efficacy scale for adults with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1212961. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1212961

Smolinska, O., Koval, I., Pavliuk, M., & Shulha, D. (2024). Research of Assertiveness in Organization of the Time Perspective of Degree-Seeking Students in Higher Education. *Insight: the psychological dimensions of society*, *11*, 222-237. https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-11-12

Swenson, R. R., & Prelow, H. M. (2005). Ethnic identity, self-esteem, and perceived efficacy as mediators of the relation of supportive parenting to psychosocial outcomes among urban adolescents. *Journal of adolescence*, 28(4), 465-477. https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2004.09.005

Syakhrani, A. W., & Aslan, A. (2024). THE IMPACT OF INFORMAL FAMILY EDUCATION ON CHILDREN'S SOCIAL AND EMOTIONAL SKILLS. *Indonesian Journal of Education* (INJOE), (2)4, 619-631. https://doi.org/index.php/INJOE/article/view/153

Tan, P. S. I., & Maturbongs, A. M. A. S. (2024). Factors Affecting the Assertive Communication Skills of Young Women at the Jayapura Mercy Princess Orphanage. *Edunity Kajian Ilmu Sosial dan Pendidikan*, 3(3), 300-307. https://doi.org/10.57096/edunity.v3i3.232

Xia, M., Fosco, G., Lippold, M., & Feinberg, M. (2018). A developmental perspective on young adult romantic relationships: Examining family and individual factors in adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 47(7), 1499-1516. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1348446.pdf

Xien, T. L., & Zakaria, N. S. (2022). Relationship between Parenting Styles, Assertiveness and Attitudes towards Seeking Professional Psychological Help among University Students. *Asian Journal of University Education*, 18(3), 780-791.https://doi.org/10.24191/ajue.v18i3.18969

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.5.4]